

Boğa Sparmatozoasının Dondurulmasında Cysteine ve GSH’ın Etkisi

Pürhan Barbaros. TUNCER¹, Hüseyin KİNED¹, Mustafa Numan BUCAK¹,
Serpil SARIÖZKAN¹, Serhat BÜYÜKLEBLEBİCİ¹

1. Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü, Lalahan, Ankara, TÜRKİYE

barbarostuncerp@hotmail.com

Spermia dondurulması, spermatozoanın motilite ve fertilitesinde azalmaya sonuçlanan fonksiyonel ve biyokimyasal hasara yol açar. Bu çalışmanın amacı, ticari Laiciphose® sulandırıcısına katılan glutatyon (GSH) ve sistein antioksidanlarının, dondurulmuş / çözülmüş boğa spermatozoasında çözüm sonu spermatolojik, oksidatif stres parametreleri ile fertilizasyon yeteneği üzerine etkilerini araştırmaktır. Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsüne ait 3 baş Siyah Alaca ırkı boğadan 6 ejakülat, suni vajen yardımıyla prosedürlere uygun olarak toplandı. Laiciphose® sulandırıcı içinde 2 mM GSH, 10 mM Cysteine ve kontrol grubu olmak üzere 3 grup oluşturuldu. Sperma alındıktan sonra 34°C’de su banyosuna konularak değerlendirildi. Spermalar, final konsantrasyonu 60×10^6 spermatozoa/ml olacak şekilde sulandırıldı. Sulandırılmış spermalar 0,25 ml’lik payetler içeresine çekildikten sonra 4°C de 2 saat süreyle soğutuldu ve dijital dondurma makinesinde donduruldu. Spermatozoanın fertilizasyon yeteneği, tohumlama sonrası 35–60. günlerde yapılan rektal palpasyon ile gebelik oranları saptanarak, değerlendirildi. Antioksidanlar ilave edilerek ve kontrol olarak dondurulmuş spermalarla toplam 360 inek suni olarak tohumlandı. Kontrol grubuya karşılaştırıldığında, CASA motilite ve progressif motilite oranı ile akrozom ve total anormallik yönünden önemli bir fark gözlenmedi ($P>0,05$). 2 mM GSH katılan grupta diğer gruplara göre daha düşük gebelik oranı tespit edildi ($P<0,01$). Kontrol grubuya karşılaştırıldığında, 10 mM sistein MDA formasyonunun engellenmesinde bir etki göstermedi ($P<0,001$). Antioksidan ilavesi, CAT aktivitesinin muhafazasını sağlamadı ($P<0,01$).